

EXÀMENS DE LOCKE

Selectivitat juny 2017 (sèrie 1)

[...] les idees de calor i de llum, que rebem del Sol per mitjà del tacte o dels ulls, comunament les considerem qualitats reals, existents en el Sol, i que hi són com alguna cosa més que simples poders. Però quan prenem en consideració el Sol, pel que fa a la cera que fon o blanqueja, considerem la tovor o la blancor produïdes en la cera no com a qualitats del Sol, sinó com a efectes dels seus poders. Tot i que, si ho pensem bé, aquestes qualitats de calor i llum, que són percepcions meves quan em sento escalfat o il·luminat pel Sol, no són en el Sol ni més ni menys del que hi són els canvis fets en la cera quan s'estova o es blanqueja per causa seva. Els uns i les altres són igualment poders del Sol, que depenen de les seves qualitats primàries, amb les quals pot, en un cas, alterar la massa, la forma, la textura o el moviment d'algunes de les parts insensibles dels meus ulls, o de les meves mans, i produir d'aquesta manera en mi les idees de llum o de calor; i pot, en l'altre, alterar la massa, la forma, la textura o el moviment de les parts insensibles de la cera, i produir d'aquesta manera en mi les idees distintes de blancor i flacciditat.

John LOCKE. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre II, capítol VIII

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a) «qualitats reals»
 - b) «poders»
3. Expliqueu el sentit i la justificació, segons John Locke, de la frase següent del text: «aquestes qualitats de calor i llum [...] no són en el Sol ni més ni menys del que hi són els canvis fets en la cera quan s'estova o es blanqueja per causa seva». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre la possibilitat que hi hagi coneixement innat amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si tinc la mà dreta en un recipient d'aigua a 5 °C i l'esquerra en un recipient d'aigua a 40 °C, i després poso totes dues mans en un recipient d'aigua a 25 °C, la sensació que tindrà a la mà dreta em portaria a pensar que l'aigua està calenta, però la que tindrà a la mà esquerra, que l'aigua està freda; però com que l'aigua no pot, alhora, estar calenta i estar freda, això vol dir que estar calent i estar fred no són propietats que pugui tenir l'aigua.» Responen d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2016 (sèrie 5)

L'altra objecció que he trobat que es fa contra el principi de les societats polítiques, tal com he esmentat, és aquesta:

Tots els homes han nascut sota una mena o altra de govern, i és, doncs, impossible que ningú pugui ser mai lliure ni unir-se amb altres per erigir-ne, legítimament, un de nou.

En cas que aquest argument fos vàlid, jo pregunto: Com és que hi ha tantes monarquies legítimes al món? Perquè si algú, en virtut d'aquest supòsit, pot mostrar-me un sol home que, a qualsevol època de la història del món, hagi estat lliure per a iniciar una monarquia legítima, jo em comprometo a mostrar-li'n deu que foren lliures per a unir-se i, alhora, per a endegar un nou govern, ja fos sota un reialme o amb qualsevol altra forma. I això demostra que si qualsevol, nascut sota el domini d'un altre, pot ser prou lliure per a adquirir el dret a comandar altres homes en un imperi nou i distint, tothom qui hagi nascut sota el domini d'un altre home pot ser igualment lliure i esdevenir dirigent o súbdit d'un govern distint i separat. D'aquesta manera, i segons aquell seu mateix principi, o bé els homes són tots lliures, sigui quin sigui el seu origen, o altrament no hi haurà més que un sol príncep i un sol govern legítim al món. No hauran de fer, doncs, cap altra cosa que ensenyar-nos, senzillament, de qui es tracta; i quan ens l'hagin ensenyat, no tinc cap dubte que tota la humanitat s'avindrà fàcilment a retre-li obediència.

John LOCKE, *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol VIII

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a. «societats polítiques»
 - b. «govern legítim»
3. Expliqueu el punt de vista de John Locke sobre el tema que s'analitza en el text i per què fa l'afirmació següent: «D'aquesta manera, i segons aquell seu mateix principi, o bé els homes són tots lliures, sigui quin sigui el seu origen, o altrament no hi haurà més que un sol príncep i un sol govern legítim al món.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre què és el que dóna legitimitat a una determinada organització de la societat i a un determinat govern amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Qualsevol grup de persones d'un estat té dret, si així ho acorden els membres d'aquest grup, a establir una nova comunitat política i un nou govern.» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2016 (sèrie 3)

[...] les idees produïdes en nosaltres per les qualitats secundàries no s'assemblen gens a aquestes qualitats: no hi ha res present en els objectes que s'assembli a les seves idees. [...]

De la flama diem que és calenta i lleugera; de la neu, blanca i freda, i del sucre, que és blanc i dolç, a causa de les idees que produeixen en nosaltres. Comunament creiem que aquestes qualitats són la mateixa cosa en els objectes i en les nostres idees: els uns la semblança perfecta de les altres, la seva imatge especular; la majoria de persones jutjaria extravagant que es digués el contrari. Això no obstant, qui vulgui considerar que un mateix foc a certa distància produeix la sensació de calor i a una distància més curta una sensació molt diferent de dolor, s'hauria de preguntar a si mateix quina raó té de dir que la seva idea de calor, que li ha produït el foc, és realment present en la flama, mentre que la seva idea de dolor, que li ha produït igualment la mateixa flama, no és en el foc. Per què la blancor i la fredor són presents en la neu i el dolor no, si la neu produeix totes aquestes idees en nosaltres, no podent-ho fer de cap altra manera que mitjançant la massa, la forma, el nombre i el moviment de les seves parts sòlides?

La massa, la forma, el nombre i el moviment particulars de les parts del foc o de la neu es troben realment en el foc i en la neu, tant se val que els nostres sentits els percebin com que no: per això poden ser anomenats qualitats reals, perquè realment existeixen en els objectes. Però la llum, la calor, la blancor o la fredor no existeixen de manera més real en els objectes que la malaltia o el dolor en el manà¹.

John LOCKE. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre II, capítol VIII

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu Expliqueu breument (entre cinc i vint paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a. «qualitats secundàries»
 - b. «imatge especular»
3. Expliqueu Expliqueu el sentit i la finalitat de la pregunta retòrica següent que John Locke planteja en el text: «Per què la blancor i la fredor són presents en la neu i el dolor no, si la neu produeix totes aquestes idees en nosaltres, no podent-ho fer de cap altra manera que mitjançant la massa, la forma, el nombre i el moviment de les seves parts sòlides?» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre la possibilitat d'obtenir certesa en el coneixement amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si no hi ha cap persona o un altre ésser amb oïda a la vora, quan un arbre cau al mig del bosc no fa cap soroll.» Responeu d'una manera manera manera raonada.[2 punts]

¹ En aquest text, manna fa referència a una substància que s'usa com a purgant.

Selectivitat setembre 2015 (sèrie 5)

De cap proposició no podem dir que la tenim en la ment però que la ment mai no l'ha coneguda i mai no n'ha tingut consciència. Perquè, si això passés en algun cas, aleshores podríem dir, amb la mateixa raó, que totes les proposicions vertaderes, a les quals pot assentir algun dia la raó, les tenim en la ment i que, per això, s'hi troben impreses. En efecte, si d'alguna d'aquestes proposicions podem dir que és en la ment, però que no ha estat mai coneguda, només és perquè la ment és capaç de conèixer-la; així es comporta la ment respecte de totes les veritats que alguna vegada coneixerà. Més encara: així és com poden estar impreses en la ment totes les veritats que la ment mai no ha conegut i mai no podrà conèixer, perquè podem viure molt de temps i morir a la fi ignorant moltes de les veritats que la nostra ment pot conèixer fins i tot amb certesa. De manera que, si la capacitat de conèixer ha de ser la impressió natural que estem discutint, totes i cadascuna de les veritats que podem arribar a conèixer seran, per aquesta raó, innates; i aquesta gran qüestió quedarà reduïda a una manera molt impròpia de parlar perquè, si per una banda pretén afirmar el contrari, per l'altra no diu res de diferent del que diuen els que neguen els principis innats. Perquè ningú, penso jo, no ha negat mai que la ment pot conèixer algunes veritats. És aquesta capacitat, diuen, la que és innata, mentre que el coneixement és adquirit. Però, aleshores, a què treu cap tanta insistència a favor de màximes innates? Perquè si hi ha veritats que poden estar impreses en l'enteniment sense ser percebudes, no sé veure com poden diferir, pel que fa al seu origen, de les veritats que la ment pot conèixer: cal que siguin totes innates o totes adventícies; i és empresa vana voler distingir-les.

John LOCKE. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre I, capítol II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a. «capacitat [...] innata»
 - b. «veritats [...] adventícies»
3. Expliqueu el punt de vista de John Locke sobre el tema que s'analitza en el text i per què fa l'afirmació següent al final: «si hi ha veritats que poden estar impreses en l'enteniment sense ser percebudes, no sé veure com poden diferir, pel que fa al seu origen, de les veritats que la ment pot conèixer: cal que siguin totes innates o totes adventícies; i és empresa vana voler distingir-les». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre si és possible el coneixement del món material amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Per a saber, per exemple, que $890 + 120$ fan 1.010, no em cal anar a mirar com és el món; ho puc calcular mentalment, sense dependre de cap observació empírica; per tant, hi ha algunes veritats que conec de manera innata.» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2014 (sèrie 3)

No hi ha cap principi innat.

[...]

No hi ha una opinió més comunament acceptada que la que estableix que hi ha certs principis, tant especulatius com pràctics [...], universalment admesos per la humanitat, fet pel qual s'argumenta que es tracta d'impressions permanents que reben les ànimes dels homes en el primer moment de la seva existència, i que, d'una forma tan necessària com real, porten quan arriben al món, tal com passa amb qualsevol facultat inherent a l'ànima.

Aquest argument, extret de l'assentiment universal, té l'inconvenient següent: que encara que de fet fos cert que hi ha veritats admeses per tota la humanitat, això no provaria que fossin innates, mentre hi pugui haver una altra forma de mostrar com han arribat els homes a tenir aquest assentiment universal en allò que tots admeten; cosa que em penso que es pot fer.

Però el pitjor és que aquest argument de l'assentiment universal, que s'utilitza per a provar principis innats, segons el meu parer demostra que no hi ha cap principi d'aquesta mena: perquè no hi ha cap principi al qual la humanitat assenteixi d'una manera universal. Començaré pels principis especulatius, exemplificats en aquells famosos principis de la demostració: «el que és, és» i «és impossible que una mateixa cosa sigui i no sigui», als quals cal atribuir, em penso, més que a cap altre, el títol d'innats. Aquests principis han adquirit tal reputació de ser màximes universalment acceptades que seria molt estrany que algú pogués posar-los en dubte. Tanmateix, em prenc la llibertat d'afirmar que aquestes proposicions són tan lluny de rebre l'assentiment universal que podem dir que una gran part de la humanitat les ignora.

John LOCKE. *Assaig sobre l'enteniment humà*, llibre I, capítol II

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a) «principis pràctics»
 - b) «inherent a l'ànima»
3. Expliqueu el sentit de l'afirmació següent, de John Locke, i els arguments d'aquest autor per a justificar-la: «No hi ha cap principi innat.» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre la possibilitat que hi hagi coneixement innat i el paper que aquest té en el coneixement general amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si a un nen petit li parles sobre nombres i li vas ensenyant com fas sumes, al final ell també n'acabarà fent; però encara que parlis sobre nombres i facis moltes sumes davant d'un cadell de gat, el gat mai no sabrà sumar; per tant, els nens quan neixen ja saben coses que els permeten acabar sumant, i que els gats no saben; per tant, el coneixement innat existeix.» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2014 (sèrie 4)

I si els que amb la força usurpen el poder legislatiu són rebels, els legisladors, com ja hem vist, no ho seran pas menys si, havent estat designats per a protegir el poble, les seves llibertats i els seus béns, intenten d'usurpar-los-hi per la força, perquè d'aquesta manera es posaran en estat de guerra amb aquells que els havien nomenat protectors i guardians de la seva pau i esdevindran autèntics rebels [...]. Els que afirmen que dir al poble que resta eximit d'obediència quan s'atempta il·legalment contra les seves llibertats i propietats [...] és establir els fonaments de la rebel·lió, i que això pot ocasionar guerres civils o tumults interns, i que per tant és una doctrina que cal rebutjar com a destructiva per a la pau del món, també haurien d'afirmar, seguint el mateix criteri, que els homes honrats no poden plantar cara als lladres ni als pirates perquè això podria ocasionar desordres o vessament de sang. Qualsevol dany ocasionat en aquests casos no és pas imputable a aquell qui defensa els seus propis drets, sinó a aquell qui envaeix els del seu veí.

John LOCKE. *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol XIX

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [2 punts]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a) «rebels»
 - b) «legisladors»
3. Expliqueu quines raons té John Locke per a afirmar que «[el poble] resta eximit d'obediència quan s'atempta il·legalment contra les seves llibertats i propietats [...]». (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre què legitima a qui té el poder polític amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Els qui es revolten són els responsables de qualsevol dany o perjudici que pugui ocasionar aquesta revolta.» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]

Selectivitat juny 2013 (sèrie 4)

A ningú no se li acudiria pensar que la voluntat de la societat pugui ser que el poder legislatiu tingui facultat per a destruir allò que hom havia previst que protegís, i per la qual cosa els homes entraren en societat i se sotmeteren a uns legisladors designats per ells mateixos. Sempre que els legisladors intentin d'arrabassar i de destruir la propietat del poble, o de reduir els homes a la condició d'esclaus sota un poder arbitrari, es posen en estat de guerra amb el poble, i aquest, a partir d'aleshores, resta eximit de tota obediència i pot acollir-se al refugi comú que Déu ha ofert a tots els homes contra la força i la violència. Sempre, doncs, que el poder legislatiu transgredeixi aquesta norma fonamental de la societat, i, ja sigui per ambició, per por, per insensatesa o per corrupció, intenti d'atribuir-se o de lliurar a mans d'un altre un poder absolut damunt les vides, les llibertats i els béns del poble, haurà traït la confiança atorgada i haurà posat el poder que el poble li havia concedit al servei d'objectius ben oposats, de tal manera que el poble recuperarà aquell poder i tindrà dret a recobrar la llibertat inicial, i, amb la designació d'un nou cos legislatiu (el que cregui més convenient), procurar per la seva pròpia seguretat i protecció, ja que és amb aquest fi que els homes són dins la societat.

John LOCKE, *Segon tractat sobre el govern civil*, capítol XIX

1. Expliqueu breument (entre seixanta i cent paraules) les idees principals del text i com hi apareixen relacionades. [1 punt]
2. Expliqueu breument (entre cinc i quinze paraules en cada cas) el significat que tenen en el text les expressions següents: [1 punt]
 - a) «poder legislatiu»
 - b) «estat de guerra»
3. Expliqueu el sentit de la frase següent del text i les raons de John Locke per a afirmar-la: «Sempre, doncs, que el poder legislatiu transgredeixi aquesta norma fonamental [...] haurà posat el poder que el poble li havia concedit al servei d'objectius ben oposats, de tal manera que el poble recuperarà aquell poder i tindrà dret a recobrar la llibertat inicial [...]» (En la resposta, us heu de referir als aspectes del pensament de Locke que siguin pertinents, encara que no apareguin explícitament en el text.) [3 punts]
4. Compareu la concepció de Locke sobre què dóna legitimitat a un govern amb la concepció sobre aquesta mateixa qüestió d'un altre autor/a destacat de la història de la filosofia occidental. [2 punts]
5. Expliqueu si esteu d'acord o en desacord amb l'afirmació següent: «Si cadascú pensés que té dret a desobeir el govern sempre que cregui que el govern no actua d'acord amb les finalitats per a les quals es va establir, tothom trobaria sempre excuses per a desobeir, i el govern seria feble i incapaç de proporcionar seguretat i estabilitat als ciutadans.» Responeu d'una manera raonada. [2 punts]